

ימי עיון בתנ"ך תשפ"ג

שם השיעור - שחרור העבדים ושחרור לאומי בספר ירמיהו
שם המרצה (כתובת דוא"ל) - חכם ד"ר חזי כהן hhcohen4@gmail.com

שחרור העבדים ושחרור לאומי בספר ירמיהו

מה ציווה אותנו ה' בצאתנו ממצרים? ומה לא?

1. ירמיהו ל"ד

(יג) כה אמר יְקוֹק אֱלֹהֵי יִשְׂרָאֵל אֲנֹכִי כָרַתִּי בְרִית אֶת אֲבוֹתֵיכֶם בְּיוֹם הוֹצֵאִי אֹתְכֶם מֵאֶרֶץ מִצְרַיִם מִבֵּית עֲבָדִים לֵאמֹר: (יד) מִקֵּץ שִׁבְעֵי שָׁנִים תִּשְׁלַחוּ אִישׁ אֶת אַחִיו הָעֶבְרִי אֲשֶׁר יִמְכַר לָךְ וְעֲבָדְךָ שֵׁשׁ שָׁנִים וְשִׁלַּחְתּוּ חֲפָשִׁי מֵעִמְךָ וְלֹא שָׁמְעוּ אֲבוֹתֵיכֶם אֵלַי וְלֹא הִטּוּ אֶת אָזְנָם:

2. ירמיהו ז'

(כא) כה אמר יְקוֹק צְבָאוֹת אֱלֹהֵי יִשְׂרָאֵל עֲלוֹתֵיכֶם סָפוּ עַל זְבַחֵיכֶם וְאָכְלוּ בֶּשֶׂר: (כב) כִּי לֹא דִבַּרְתִּי אֶת אֲבוֹתֵיכֶם וְלֹא צִוִּיתִים בְּיוֹם הוֹצֵאִי אֹתְכֶם מֵאֶרֶץ מִצְרַיִם עַל דְּבַרִּי עוֹלָה וְזָבַח: (כג) כִּי אִם אֶת הַדָּבָר הַזֶּה צִוִּיתִי אֹתְכֶם לֵאמֹר שָׁמְעוּ בְּקוֹלִי וְהִיִּיתִי לָכֶם לֵאלֹהִים וְאַתֶּם תִּהְיוּ לִי לְעַם וְהִלַּכְתֶּם בְּכָל הַדְרָךְ אֲשֶׁר אֲצַוֶּה אֶתְכֶם לְמַעַן יִיטַב לָכֶם:

3. ירושלמי, ראש השנה ג ה

אמר רב שמואל בר רב יצחק, "וידבר ה' אל משה ואל אהרן ויצום אל בני ישראל", על מה ציווה? על פרשת שילוח עבדים. ואתיא כהיא דאמר ר' הילא, לא נענשו ישראל אלא על פרשת שילוח עבדים. הדא הוא דכתיב "מקץ שבע שנים תשלחו איש את אחיו העברי וגו'".

ימי עיון בתנ"ך תשפ"ג

גורלו של צדקיהו (נ"ב)	נבואת ירמיהו על צדקיהו (ל"ד א-ז)
(ט) וַיִּתְּפֹשׂוּ אֶת הַמֶּלֶךְ וַיַּעֲלוּ אֹתוֹ אֶל מֶלֶךְ בָּבֶל וּרְבִלְתָּה בְּאֶרֶץ חֲמַת וַיִּדְבֹר אֹתוֹ מִשְׁפָּטִים: (י) וַיִּשְׁחַט מֶלֶךְ בָּבֶל אֶת בְּנֵי צְדָקְיָהוּ לְעֵינָיו וְגַם אֶת כָּל שָׂרֵי יְהוּדָה שָׁחַט בְּרִבְלֶתָה: (יא) וְאֵת עֵינֵי צְדָקְיָהוּ עוֹר וַיֹּאסְרֵהוּ בַּנְּחֹשְׁתִּים וַיָּבֵאֵהוּ מֶלֶךְ בָּבֶל בְּבִלְהָ וַיִּתְּנֵהוּ בְּבֵית בֵּית הַפְּקֻדֹת עַד יוֹם מוֹתוֹ: [...] וַיִּשְׂרֹף אֶת בֵּית ה' וְאֵת בֵּית הַמֶּלֶךְ וְאֵת כָּל בְּתֵי יְרוּשָׁלַם וְאֵת כָּל בֵּית הַגְּדוֹל שָׂרָף בְּאֵשׁ: " (נ"ב ט-יא, יג).	(ב) כֹּה אָמַר ה' אֱלֹהֵי יִשְׂרָאֵל הֲלֹךְ וְאָמַרְתָּ אֶל צְדָקְיָהוּ מֶלֶךְ יְהוּדָה וְאָמַרְתָּ אֵלָיו כֹּה אָמַר ה' הֲנִנִי נָתַן אֶת הָעִיר הַזֹּאת בְּיַד מֶלֶךְ בָּבֶל וּשְׂרָפָהּ בְּאֵשׁ: (ג) וְאַתָּה לֹא תִמְלֹט מִיָּדוֹ כִּי תִפֹּשׂ תִּתְּפֹשׂ וּבְגִידוֹ תִנְתֵּן וְעֵינֶיךָ אֶת עֵינֵי מֶלֶךְ בָּבֶל תִּרְאִינָה וּפִיָּהוּ אֶת פִּיךָ יִדְבֹר וּבְבִל תְּבֹא: (ד) אֵךְ שָׁמַע דָּבַר ה' צְדָקְיָהוּ מֶלֶךְ יְהוּדָה כֹּה אָמַר ה' עֲלִידָךְ לֹא תִמּוֹת בְּחֶרֶב: (ה) בְּשָׁלוֹם תִּמּוֹת וּכְמִשְׁרָפוֹת אַבּוֹתֶיךָ הַמְּלָכִים הָרִאשׁוֹנִים אֲשֶׁר הָיוּ לְפָנֶיךָ כֹּן יִשְׂרָפוּ לָךְ וְהוּי אֲדוֹן יִסְפְּדוּ לָךְ כִּי דָבַר אָנִי דְבַרְתִּי נְאֻם ה':

נבואה אישית לצדקיהו (יר' ל"ד א-ז) מבנה קונצנטרי:

- א. מלחמה - (א) הדבר אשר הזהיר את ירמיהו מאת ה' ונבוכדנאצר מלך בבל וכל חילו וכל ממלכות ארץ ממשלת דוד וכל העמים נלחמים על ירושלים ועל כל עריה
- ב. דיבור אלוהי: הוראה לדבר - לאמר: (ב) כה אמר ה' אלהי ישראל הלך ואמר את צדקיהו מלך יהודה ואמרתי אליו כה אמר ה'
- ג. גורל העיר בשריפה - הנני נתן את העיר הזאת ביד מלך בבל ושרפה באש:
- ד. גורל המלך - (ג) ואתה לא תמלט מידו כי תפוש ותתפש ובגידו תנתן ועיניך את עיני מלך בבל תראינה ופיהו את פידך ידבר ובבל תבוא: (ד) אך שמע דבר ה' צדקיהו מלך יהודה כה אמר ה' עליך לא תמות בחרב: (ה) בשלום תמות
1. גורל גופת המלך בשריפה וכבוד - וכמשרפות אבותיך המלכים הראשנים אשר היו לפניך כן ישרפו לך והוי אדון יספדו לך כי דבר אני דברתי נאם ה':
2. דיבור אלוהי; ביצוע - (ו) וידבר ירמיהו הנביא אל צדקיהו מלך יהודה את כל הדברים האלה בירושלים:
1. מלחמה - (ז) וחיל מלך בבל נלחמים על ירושלים ועל כל ערי יהודה הנותרות אל לביש ואל עזקה כי הנה נשארו בערי יהודה ערי מבצר: